

SAMEN VEILIG:

SAMEN VOORKÓMEN

INHOUD

01 | Voorwoord

02 | Veilig in de zorg, onze zorg

03 | Blik op buiten: een gezonde omgeving

04 | Colofon

VOORWOORD

GEZOND WEST-BRABANT

VEILIGE EN GEZONDE OMGEVING

De nieuwe Omgevingswet heeft als doel een veilige en gezonde leefomgeving. Deze Wet, die voorjaar 2019 van kracht zal zijn, vraagt nu al voorbereidingen van gemeenten en partners. Een tijdige start met het verbinden van veiligheid aan gezondheid geeft gemeenten de mogelijkheid het beschermen en bevorderen van gezondheid een stevige plek te geven in hun beslissingen over een veilige omgeving: samen voorkómen!

WINST VOOR INWONERS

We willen allemaal graag een fijne en veilige woonomgeving. Inwoners spelen hierin ook zelf een belangrijke rol. Zo ook op het gebied van brandveiligheid. Aan het voorkómen van brand in de woning of in een zorginstelling kunnen buurtbewoners samen met gemeente, zorginstellingen en de hulpdiensten ook zelf veel doen. Denk aan brandmelders ophangen, vluchtwegen toegankelijk houden en bij brand hulp bieden aan minder zelfredzame buurtgenoten.

SAMEN VEILIG

Samen veilig, samen voorkómen, daar gaat het om. Daarin spelen alle partijen: bewoners, vrijwilligers, gemeenten en instanties zoals de hulpdiensten een rol. In deze speciale uitgave treft u inspirerende verhalen en mooie voorbeelden waarin veiligheid en gezondheid sámen opgaan.

Annemieke van der Zijden
directeur publieke gezondheid

Diemer Kransen, commandant Brandweer Midden- en West-Brabant

VEILIG IN DE ZORG, ONZE ZORG

De indicaties voor een opname in een zorginstelling zijn strenger geworden. Dit betekent dat de bewoners van instellingen een grotere zorgbehoefte hebben. Ook wonen er nu meer mensen zelfstandig die vroeger in een instelling verbleven. "Dit vraagt extra aandacht van de instelling én de hulpdiensten bij een calamiteit", zegt Diemer Kransen.

SAMEN VEILIG

"De mensen die nu zelfstandig wonen, hebben we als hulpdiensten nog niet goed in beeld", zegt Diemer Kransen. "Denk aan mensen met een fysieke handicap of mensen met dementie. Bij de brandweer merken we dat er een toename is in woningbranden bij deze groep. Hoe kunnen we samen met de buurtbewoners, ambulante zorg, familieleden én de hulpdiensten ervoor zorgen dat we incidenten zoveel mogelijk voorkomen?" Bij een incident is het van levensbelang dat er in de belangrijke eerste minuten gehandeld wordt. De brandweer is dan nog niet aanwezig. "Als burgers zelf goed weten wat te doen, voorkomen we erger. Juist door creatieve samenwerking tussen allerlei partijen willen we incidenten zoveel mogelijk voorkómen. En mocht er toch een calamiteit zijn, dan moet iedereen goed weten wat te doen."

"De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, waar we als Brandweer net als de GHOR Brabant Midden-West-Noord en GGD onderdeel van zijn, wil actief bijdragen aan het samen ontwikkelen van oplossingen. Hiervoor hebben we een Taskforce Veiligheid in Zorg en Industrie opgericht met als opdracht: ontwikkel samen met betrokken (netwerk)partners innovatieve Expedities die leiden tot het vergroten van de risicogerichtheid, de zelf- en samenredzaamheid in, om te beginnen, de industriële en zorgsector." Binnen Zorg lopen twee expedities: één over de extramurale zorg: buiten de instellingen en één over de intramurale zorg: binnen de instellingen."

EXPEDITIE EXTRAMURALE ZORG

“We zijn in gesprek gegaan met formele en informele zorgverleners in de wijk Wandelbos ‘t Zand in Tilburg. Alle zorgverleners in deze wijk herkenden de kwetsbaarheid van sommige wijkbewoners. De zorgverleners hadden behoefte aan informatie- en voorlichtingsmateriaal over verschillende soorten risico’s. Op basis van deze uitkomsten is een veiligheidswaaier ontwikkeld die zorgverleners helpt om de veiligheidssituatie bij mensen thuis te bespreken, advies te geven en knelpunten op te lossen. In het najaar van 2016 evalueren we deze veiligheidswaaier, zodat we deze ook in andere gemeenten kunnen benutten.”

EXPEDITIE INTRAMURALE ZORG

“Waar lig je wakker van als het gaat om veiligheid binnen jouw instelling?” Dat was de basisvraag in de dialoog met de deelnemende intramurale zorginstellingen. Deze dialogen hebben geleid tot maatwerkplannen om de veiligheid binnen de instellingen te verbeteren. Activiteiten richten zich enerzijds op het voorkómen van incidenten en anderzijds op de interne crisisorganisatie. Daarbij is extra aandacht voor het mobiliseren van extra hulp tijdens de avond- en nachtdiensten en in weekenden in het geval van een incident. “Inmiddels hebben we een inventarisatie gemaakt van eisen waaraan een alarmeringssysteem moet voldoen. Op dit moment loopt een proef waarin verschillende systemen worden getest.”

BESTUURLIJKE SAMENWERKING

“Ook bestuurlijk werken we samen aan visie en strategie om veiligheid in relatie tot gezondheid van zorgbehoevenden in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten. Een aantal burgemeesters, wethouders volksgezondheid, bestuurders van zorginstellingen, woningbouw, jeugdzorg, politie en brandweer hebben zich verenigd in de Publiek Private Alliantie Zorg.”

GEZOND ÉN VEILIG

Diemer Kransen: "De samenwerking met de zorg en collega-hulpdiensten heeft ons als brandweer nú al meer kennis, inzicht en begrip over de wereld van de zorg gebracht. Het leert ons als organisatie anders te kijken naar de uitdagingen waar we samen voor staan, namelijk de veiligheid en gezondheid van burgers. Alle opgedane ervaringen gaan we benutten bij het maken van een structureel programma Gezondheid en Veiligheid. We zullen de resultaten ook delen met onze collega organisaties in de Veiligheidsregio Brabant-Noord."

BEST PRACTICE

SAMEN STERKER IN DE KETEN

Hoe verloopt de samenwerking bij crises en rampen tussen zorgketenpartners binnen de Brabantse acute zorgketen? Om deze vraag te beantwoorden, werd begin 2016 op initiatief van het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) Brabant de ketenoefening 'Outbreak' gehouden. In het scenario was sprake van een griep epidemie tegelijk met een SARS-uitbraak. Door heel Brabant waren 32 crisisteams actief; totaal 400 medewerkers vanuit de Brabantse huisartsenzorg, ziekenhuizen, ambulancediensten, GGD en GHOR. Omdat het om een uitbraak van infectieziekten ging, nam de GHOR de ketenregierol op zich. De oefening duurde een week met een tweedaagse piek. De focus lag op ketensamenwerking: hoe verloopt afstemming tussen crisisteams en komt de regio tot een gezamenlijke aanpak? De belangrijkste leerpunten waren: blijf trainen en oefenen, heb aandacht voor scenariodenken, verbeter de informatievoorziening tussen ketenpartners en stem verwachtingen af. Daarom zijn binnen het Brabantse netwerk diverse vervolgcities ingezet. Eén daarvan is dat de directeuren Publieke Gezondheid (GGD) de ketenpartners in hun regio uitnodigen voor een regionaal ketenoverleg. Wij zijn verheugd dat iedereen enthousiast heeft deelgenomen aan de oefening en zijn ervan overtuigd dat 'Outbreak' heeft bijgedragen aan de verdere versterking van de keten.

BEST PRACTICE

VEILIGE SCHOLEN

De stuurgroep Scholen en Veiligheid* organiseerde in oktober 2016 een studieochtend over radicalisering en het voortgezet onderwijs. School is een plek waar dilemma's samenkomen, ook extremisme en radicalisering. Het opvangen van eerste signalen hiervan en het regelen van ondersteuning is een gezamenlijke pedagogische taak van ouders, school, jeugdgezondheidszorg en CJG. Daarvoor heb je kennis nodig over 'triggerfactoren': aanknopingspunten om te bepalen aan welke gebeurtenissen je proactief aandacht moet besteden. Benodigde kennis van buiten de school, experts van Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER) deelden de 'triggerfactoren', de meldingsplicht, de opvolging daarvan, de wijze waarop in de regio Breda gewerkt wordt in het basisteam en de rol van het Veiligheidshuis. Gedeelde mening: "Goed te weten wat er allemaal gebeurt vanuit experts. Dat motiveert ons om jongeren op school erbij te houden." Zie ook de handreiking Puberaal, lastig of radicaliserend van het Ministerie OCW.

*De stuurgroep Scholen en Veiligheid bestaat uit: Openbaar Ministerie, Politie, Gemeenten (Alphen-Chaam, Oosterhout, Drimmelen, Breda, Baarle-Nassau, Geertruidenberg, Zundert, Etten-Leur, Rucphen en Gilze-Rijen), HALT, Scholen RSV Breda e.o., GGD West-Brabant

BELEID

SAMEN DE REGIO VEILIGER MAKEN

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Midden-en West-Brabant heeft in 2015 het beleidsplan “Realisme in denken en doen” vastgesteld. Het thema zelf- en samenredzaamheid staat hierin centraal. Als verdieping hierop is in samenwerking met partners van de Veiligheidsregio een multidisciplinaire visie op zelf- en samenredzaamheid geschreven. Naast een algemene beschrijving van de aanpak wordt in deze visie nadrukkelijk ingegaan op wat de Veiligheidsregio samen met partners de komende periode gaat doen. Bij deze activiteiten zal steeds de nadruk liggen op:

- De voorkant van de keten van veiligheid en zorg;
- Gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, burgers, bedrijven en (maatschappelijke) instellingen.

Activiteiten om samen de regio veiliger te maken, zijn ondergebracht in de Taskforce Veiligheid in Zorg & Industrie en de aanpak Veiligheid op Maat. Deze laatste aanpak voert de Veiligheidsregio samen met de gemeente Etten-Leur en enkele private/maatschappelijke projecten uit.

BEST PRACTICE

SÁMEN VERWARD GEDRAG TEGENGAAN

De GGD-arts Forensische Geneeskunde treft in het arrestantencomplex een man, die voor een klein vergrijp is vastgezet. Hij zweet en trilt hevig en is behoorlijk in de war. Er is een vermoeden van stevig alcoholgebruik. Dat geeft hij ook toe. Meneer heeft verschijnselen van onthouding. De GGD-arts verstrekt medicatie om het trillen en algemeen slechte gevoel tegen te gaan. Na doorvragen blijkt de man ook diabetes te hebben. Hoe staat het daarmee? De bloedsuikerwaarde blijkt extreem hoog, waarop de GGD-arts de medicatie opnieuw instelt. In het gesprek met deze meneer komt verder naar voren dat hij alleen woont, niet naar zijn huisarts gaat en weinig tot geen sociale steun uit de omgeving heeft. De GGD-arts vraagt toestemming om contact met de huisarts op te nemen. Die schrikt als hij hoort hoe het er met de man voor staat. Na ontslag uit de cel wordt hij direct door de praktijkondersteuner van de huisarts uitgenodigd voor begeleiding. In het multidisciplinair overleg van de huisarts zal ook de verdere begeleiding door het maatschappelijk werk en het wijkteam gecoördineerd worden.

BEST PRACTICE

VEILIG OPGROEIEN

De jeugdgezondheidszorg helpt ouders en kinderen bij veilig en gezond opgroeien. Alle ouders en kinderen hebben hierover vragen. Regelmatig is wat meer begeleiding nodig. Enkele gesprekken thuis of op het consultatiebureau zijn voldoende om het patroon van ouders en kind te doorbreken en in sommige gevallen kindermishandeling te voorkomen. Omdat er al contact is met ouders en kinderen vóór er problemen zijn, voelt dit voor ouders vanzelfsprekend en veilig. Voorzorg en Stevig Ouderschap zijn begeleidingsprogramma's voor kwetsbare gezinnen met jonge kinderen. Door deze programma's verbetert de hechting van ouders en kind en komt kindermishandeling minder vaak voor. Ook lang ná het stoppen van de begeleiding. Voorzorg en Stevig Ouderschap worden uitgevoerd door speciaal opgeleide jeugdverpleegkundigen in de gemeenten Breda en Moerdijk. Bij schoolverzuim is er vaak meer aan de hand. Soms is er sprake van onveilige situaties. De jeugdarts kijkt samen met de jongere, zijn ouders, behandelend artsen, school- en wijkteam wat nodig is. Ziekteverzuimbegeleiding is beschikbaar op alle scholen voor voortgezet onderwijs.

*Inge van den Broek, adviseur Milieu & Gezondheid GGD en
Robert Kint, adviseur Duurzaamheid & Leefbaarheid gemeente Tilburg*

BLIK OP BUITEN: EEN GEZONDE OMGEVING

Met de nieuwe Omgevingswet én de Brabantse Health Deal krijgen gezondheid en veiligheid een stevige plek bij gebiedsinrichting. "Ruimtelijke ordening, gezondheid en veiligheid: werelden die elkaar raken", aldus Inge van den Broek en Robert Kint.

EEN GEZONDE OMGEVING

Robert: "Tot nu bepaalt het gemeentelijk bestemmingsplan wat waar gebouwd wordt, met veel ruimtelijke regels en eisen. Daar brengt de nieuwe Omgevingswet verandering in: een lokaal omgevingsplan geeft straks ruimte om sneller en beter initiatieven van burgers en bedrijven te realiseren, met meer aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving." Met de wet-in-wording in gedachten vonden vijftien Brabantse partijen elkaar. De Provincie, de vijf grote Brabantse steden, GGD'en, waterschappen en kennisinstituten sloten een 'Health Deal' (zie deze film) die gezondheid en welzijn centraal zet bij gebiedsontwikkeling. "De klassieke ruimtelijke ordening blijft belangrijk, maar we mogen meer belangen laten meewegen. Zo kunnen we bijvoorbeeld samen met bewoners bekijken hoe hun buurt meer uitdaagt om naar buiten te gaan." Precies waar de GGD aandacht voor vraagt: de kans om eerder aan tafel te komen en het gezondheidsbelang een plek te geven.

Inge: "Tot nu toe is er weinig oog voor de mens en gezondheid in de ruimtelijke inrichting, terwijl je met kleine aanpassingen winst kunt behalen. Zoals een straat zonder obstakels en met toegankelijke voorzieningen, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen. Een aantrekkelijke omgeving met groen en water nodigt uit om naar buiten te gaan, te bewegen en elkaar te ontmoeten."

Inge: "Waarom worden mensen in de ene wijk ouder dan in de andere? Natuurlijk spelen werk, inkomen en leefstijl een grote rol, maar dit soort vragen 'triggert' de adviseurs wel." Inge benadrukt hoeveel data de GGD beschikbaar heeft over gezondheid van burgers. Robert: "Het zou mooi zijn als we alle gegevens kunnen verbinden. En meer dan dat: we zullen echt elkaars taal moeten gaan spreken."

Inge van den Broek en Robert Kint

BEST PRACTICE

VOOROPLETTER: BEN JIJ HET AL?

Onder de naam Vooropletters ging op 23 september 2016 een bewustwordingscampagne van start over veiligheid. Doel is inwoners zelfredzamer en bewuster te maken van de veiligheid in hun woon- en leefomgeving. Er is gekozen voor het fenomeen 'Vooropletters'; mensen die proactief zijn (voorop lopen) en anderzijds goed opletten.

Want veel mensen zijn het al, maar misschien weten ze het niet van zichzelf omdat het vanzelfsprekend is. Bij de ontwikkeling van de campagne is gezocht naar een manier om de inwoners op een andere manier dan gebruikelijk aan te spreken. De ervaring leert dat de doelgroep zich – om uiteenlopende redenen – niet snel aangesproken voelt op het feit dat zij zelf een bijdrage kan leveren aan de veiligheid in hun omgeving. Om deze reden is in de campagne gekozen voor een omdraaiing van het perspectief. Geen dreigende woorden dus over wat er allemaal mis kan gaan, maar de doelgroep aan het denken zetten door juist te melden hoe vaak het wél goed gaat.

BEST PRACTICE

GEZONDE EN VEILIGE EVENEMENTEN

De GHOR Brabant Midden-West-Noord adviseert namens de GGD, de ziekenhuizen, de RAV, de Meldkamer en de huisartsen(posten) de gemeenten over gezonde en veilige evenementen (zie film). De focus is: gezondheidsschade voorkomen. Dit doet de GHOR door in haar advies richtlijnen op te nemen op het gebied van hygiëne, waterkwaliteit, infectieziektepreventie, gehoorschadepreventie, alcoholpreventie en weersomstandigheden. Binnen de GGD werken we samen met de diverse deskundigen op deze thema's. Soms is gezondheidsschade echter niet te voorkomen, denk bijvoorbeeld aan intoxicaties, traumaletsels zoals breuken, kneuzingen, wonden en infectieziekten zoals maagdarmklachten. Om deze reden richten we ons advies ook op de kwantiteit en kwaliteit van de hulpverleners zoals EHBO-ers, verpleegkundigen, artsen, en de ambulances ter plaatse en stellen we ook eisen aan de bereikbaarheid van het evenement. Ook besteden we aandacht aan de wijze waarop incidenten gemeld moeten worden. We informeren de medische sector vooraf over het evenement en de mogelijke impact op de reguliere medische hulpverlening.

COLOFON

DEZE UITGAVE

Gezondwestbrabant.nl is een initiatief van GGD West-Brabant en GHOR Brabant Midden-West-Noord. Wij danken graag alle geïnterviewden en betrokkenen bij de totstandkoming van deze uitgave.

BRONVERMELDING:

Beeldmateriaal door Sandy Peters vormgeving en fotografie, Veiligheidsregio MWB, GHOR Brabant Midden-West-Noord, GGD West-Brabant en Shutterstock.

VRAGEN?

Neem contact op met uw beleidsadviseur:

<https://www.ggdwestbrabant.nl/professionals/contactpersonen>